

УДК:636.2: 591.111: 591.133.12: 591.05

Камбур М.Д., д. вет. н., професор, Замазій А.А., д.вет.н., професор,
Півень С.М., Передера О.С. аспіранти*

Сумський національний аграрний університет

e-mail: svetlana-p_86@mail.ru

ДИНАМІКА ПОКАЗНИКІВ ЛІПІДНОГО МЕТАБОЛІЗМУ В КРОВІ КОРІВ У НОВОТІЛЬНИЙ ПЕРІОД ТА ЇХ ТЕЛЯТ

У запропонованій статті наведені дані дослідження ліпідного обміну в крові корів і телят. Встановлена артеріовенозна різниця показників, що свідчить про використання ліпідів тканиною молочної залози. У середньому протягом новотільного періоду адсорбція фосфорилхоліну складала 14 %, холестеролу – 9 %, сумарної фракції фосфоліпідів та тригліцеридів – 14 і 12 % відповідно. Встановлено зростання вмісту показників ліпідного метаболізму в крові телят.

Ключові слова: фосфорилхолін, холестерол, фосфоліпіди, тригліцериди, новотільний період, мас-спектрометрія, артеріовенозна різниця.

Постановка проблеми. До ліпідів належать добре розчинні в органічних розчинниках речовини, що є похідними спиртів, вищих жирних кислот або альдегідів. Вони виконують ряд важливих функцій в організмі: енергетичну, структурну, захисну, регуляторну.

Більшу частину ліпідів у організмі тварин та людини складають нейтральні жири (тригліцериди), що представлені в адіпоцитах жирової тканини. Вони виконують функцію резерву метаболічного палива. Біосинтез тригліцеридів відбувається в жировій тканині, печінці, кишечнику, а також, у молочній залозі з настанням лактації [1–3].

Ліпіди, переважно складні входять в субцелюлярні утворення клітин. У ядрах клітин печінки вони становлять 15–16 % сухої речовини, у мітохондріях – 25–30 %. Ліпіди субцелюлярних структур на 90–95 % складаються з фосфоліпідів. За даними науковців, у організм корів фосфоліпіди потрапляють не лише з кормом, а й синтезуються бактеріальною масою рубця [4, 5].

* Керівник – доктор ветеринарних наук, професор М.Д. Камбур

Однією з основних умов отримання здорового, життєздатного приплоду, а також реалізації генетичного потенціалу тварин є забезпечення організму корів основними класами ліпідів. Дане питання набуває особливої актуальності в сухостійний період, коли до 60% збільшується маса плоду. Зростає роль ліпідів, як основного джерела енергії, у новотільний період, коли жири використовуються організмом для синтезу компонентів секрету молочних залоз. Багато дослідників, які вивчали ліпідний склад крові встановили позитивну кореляцію між кількістю ліпідів у крові і вмістом жиру в молоці [6].

Організм тварини починає використовувати резервні ліпіди при недостатньому надходженні поживних речовин з кормом. Це призводить до втрати живої ваги, скорочення періоду лактації, порушення секретуючої функції молочної залози. Вищевикладене вказує на важливість забезпечення організму корів основними групами ліпідів у новотільний період.

Мета і завдання. Метою наших досліджень було встановити вміст основних класів ліпідів у крові корів у новотільний період та визначити кількість показників ліпідного обміну в крові новонароджених телят.

Матеріал і методика досліджень. У господарстві СВК АФ «Перше травня» Сумського району Сумської області проводили дослідження ліпідного обміну у високопродуктивних корів української молочної чорно-рябої породи. Корів у новотільний період досліджували клінічно і відібрали проби крові для лабораторного дослідження. Було сформовано 3 групи тварин, по 5 корів і їх телят у кожній: контрольна – 1-ша доба після отелення, дослідні групи включали корів на 7-му і 14-ту добу після отелення та їх телят. Досліджуваний матеріал (проби крові) відбирався у корів з хвостової артерії та молочної вени для визначення артеріовенозної різниці, у телят – з яремної вени.

Визначення основних груп ліпідів проводили методом мас-спектрометрії [7]. Вміст показників ліпідного метаболізму в крові вимірюється в каунтах (умовних одиницях). Цифровий матеріал був опрацьований за допомогою програм Microsoft Office Excel 2007 та Statistica 7.

Результати досліджень та їх обговорення. В артеріальній крові корів у новотільний період визначена динаміка показників ліпідного обміну. Кількість фосфорилхоліну на 7-му добу після отелення знизилася на 17,9 каунти, тобто 4 % у порівнянні з 1-ою добою. Зменшення вмісту фосфорилхоліну на 51,5 каунти (11 %) встановлено на 14-ту добу. Концентрація холестеролу на 7-му добу після отелення знизилась на 53,3 каунти, тобто 12 %, а на 14-му добу – 133,9 каунти, 31 % у порівнянні з контролем. За весь час дослідження середній вміст холестеролу у артеріальній крові становив $367,7 \pm 3,4$ каунти (рис. 1). Кількість сумарної фракції фосфоліпідів протягом новотільного періоду мала тенденцію до зниження: на 7-му добу – на 26,3 каунти, 14-ту – 41,0 одиниці, тобто 26 та 46 % відповідно.

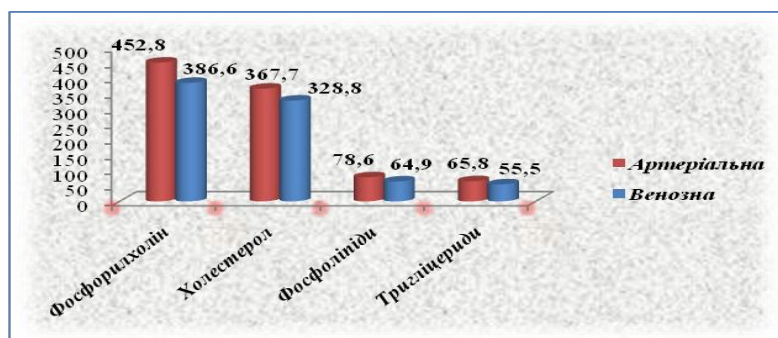

Рисунок 1 – Середні значення показників ліпідного обміну в крові корів у новотільний період

Визначили вміст сумарної фракції тригліцеридів на 7-му та 14-ту добу, середні значення дорівнює $65,7 \pm 3,9$ каунти. Концентрація зменшилася на 20,9 і 41,7 каунти, що у відсотках складає 24 та 48 % у порівнянні з першою добою після отелення.

У венозній крові корів у новотільний період визначена тенденція до зменшення кількості показників ліпідного обміну: вмісту фосфорилхоліну на 54,4 каунти (12 %) до 7-ї доби, і 126 каунти до 14-ї. Середня кількість метаболіту протягом досліду складала $386,6 \pm 3,0$. На 44,6 (11 %) та 150,9 (38 %) каунти знизилась концентрація холестеролу в крові відповідно на 7-му та 14-ту добу, із середнім вмістом зазначеного показника $328,8 \pm 4,3$ каунти. Кількість сумарної фракції фосфоліпідів на 7-му добу становила на 22,2 каунти (26 %)

менше у порівнянні з контролем, а впродовж 14-ї доби – на 41,7 одиниці (48 %). Середнє значення сумарної фракції фосфоліпідів протягом дослідження дорівнювало $64,9 \pm 3,4$ каунти. Вміст сумарної фракції тригліцеридів у венозній крові зменшився: на 7-му добу на 25 % (18,8), 14-ту добу – 50 % (36,7 каунти). У середньому кількість сумарної фракції тригліцеридів становила $55,5 \pm 4,2$ каунти.

Нами була встановлена артеріовенозна різниця досліджуваних показників ліпідного обміну (табл. 1). Молочна залоза впродовж досліджень послідовно підвищувала адсорбцію фосфорилхоліну: на 7-му добу на 14 %, 14-ту добу – 22 %. Поглинання холестеролу молочною залозою складало 8 % під час

Таблиця 1 – Артеріовенозна різниця ліпідного спектру у крові корів у новотільний період

Доба	Фосфорилхолін		Холестерол		Сумарна фракція фосфоліпідів		Сумарна фракція тригліцеридів	
	АВ	АВ,%	АВ	АВ,%	АВ	АВ,%	АВ	АВ,%
1-ша	$29,2 \pm 3,9$	6	$36,1 \pm 2,9$	8	$17,0 \pm 1,4$	17	$12,7 \pm 2,9$	15
7-ма	$65,7 \pm 3,1$	4	$27,4 \pm 3,2$	6	$12,9 \pm 1,7$	13	$10,6 \pm 2,6^*$	12
14-та	$103,7 \pm 4,9$	22	$53,1 \pm 3,4$	12	$11,0 \pm 1,2$	11	$7,7 \pm 2,2^{**}$	9
Середнє	$66,2 \pm 4,0$	14	$38,9 \pm 3,2$	9	$13,6 \pm 1,4$	14	$10,2 \pm 2,6$	12

Примітка: * – $p < 0,1$; ** – $p < 0,05$ у порівнянні з 1-ою добою

першого дослідження і зростало до 6 та 12 % у наступні дослідження. Адсорбція сумарної фракції фосфоліпідів під час дослідження зменшувалася на 13 % та 11 % відповідно на 7-му та 14-ту добу. Артеріовенозна різниця сумарної фракції тригліцеридів становила 15 %, 12 %, 9 % у відповідні дні досліджень, що свідчить про зниження рівня поглинання тканинами органу даного показника.

У крові телят при дослідженні ліпідного метаболізму на 1-шу, 7-му, 14-ту добу після народження встановлена певна динаміка показників ліпідного метаболізму (рис. 2). Спостерігалось зростання вмісту фосфорилхоліну та холестеролу на 18 %, сумарної фракції фосфоліпідів – 7 % і сумарної фракції тригліцеридів – 27 % на 7-му добу. Збільшення рівня показників ліпідного

обміну у крові визначено на 14-ту добу: фосфорилхоліну – на 46 %, холестеролу – 36 %, сумарної фракції фосфоліпідів та тригліцеридів – 26 і 51 % відповідно.

Рисунок 2 – Показники ліпідного метаболізму в крові телят на 1,7,14-ту добу після народження

Висновки. 1. Адсорбція тканинами молочної залози корів у новотільний період фосфорилхоліну та холестеролу підвищилась, а сумарної фракції фосфоліпідів та тригліцеридів знизилась, що впливає на склад молока.

2. Встановлено збільшення показників фосфорилхоліну, холестеролу, сумарної фракції фосфоліпідів та тригліцеридів у крові новонароджених телят.

Зважаючи на наведені результати досліджень, вважаємо необхідним продовжувати вивчати стан ліпідного обміну в корів у період роздою.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Lehner R. Biosynthesis of triacylglycerols / R. Lehner, A. Kuksis // Progress of lipid research. – 1996. – Vol. 35. № 2. – P.169–201.
2. Murphy D.J. The biogenesis and functions of lipid bodies in animals, plants and microorganisms / D.J. Murphy // Progress of lipid research. – 2001. – Vol. 40. № 5. – P. 325–438.
3. Юносова С.Г. Введение в химию липидов: [учеб. пособие для студ. и аспирантов хим. спец. вузов] / С.Г. Юносова. – Уфа: Реактив, 2000. – 43 с.
4. Джавадов А.К. Концентрация фосфолипидов в плазме крови коров-первотелок и их продуктивность, содержащихся на малоконцентратных и безконцентратных рационах / А.К. Джавадов, Л.Н. Вострова // Научный вестник. – 1999. – № 3. – ч. 1. – С. 38–40.
5. Рівіс Й.Ф. Вміст окремих жирних кислот, фосфоліпідів, тригліцеридів і ефірів холестерину в рослинах, тканинах і біологічних рідинах організму сільськогосподарських

тварин і птиці / Й.Ф. Рівіс, Б.Б. Данилюк, Я.М. Процик // Вісник аграрної науки. – 1994. – № 8. – С. 91–93.

6. Душкин Е.В. Триглицеролы в крови у коров ярославской породы по фазам репродуктивного цикла / Е.В. Душкин // Труды Кубан. гос. у-та. – Краснодар. – 2008. – Вып. 10. – С. 77–80.

7. Лебедев А.Т. Масс-спектрометрия в органической химии / Лебедев А.Т. – М.: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2003. – 493с.

Динамика показателей липидного метаболизма в крови коров в новотельный период и их телят

М.Д. Камбур, А.А. Замазий, С.Н. Пивень, О.С. Передера

В предложенной статье приведены данные исследования липидного обмена в крови коров и телят. Установлена артериовенозная разница показателей, которая свидетельствует об использовании молочной железой липидов. В среднем в течение новотельного периода адсорбция фосфорилхолина составляла 14 %, холестерина – 9 %, суммарной фракции фосфолипидов и триглицеридов – 14 и 12 % соответственно. Установлен рост количества показателей липидного метаболизма в крови телят.

Ключевые слова: фосфорилхолин, холестерол, фосфолипиды, триглицериды, новотельный период, масс-спектрометрия, артериовенозная разница.

Dynamics of lipid's metabolism indexes in blood of cows in newly-calved period and their calves

M. Kambur, A. Zamazij, S. Piven, O. Peredera

In the offered article are represented researches of lipid exchange in blood of cows and calves. The arteriovenous difference of indexes, that testifies using of lipids by a mammary gland, is set. In avarag, during the newly-calved period adsorption of phosphorylcholine was 14 %, cholesterol – 9 %, total faction of phospholipids and triglycerides – 14 and 12 % accordingly. Increasing of indexes content of lipid metabolism is set in blood of calves.

Key words: phosphorylcholine, cholesterol, phospholipids, triglycerides, newly-calved period, mass-spectrometry, arteriovenous difference.

Динаміка показників ліпідного метаболізму в крові корів у новотільний період та їх телят / М. Д. Камбур, А. А. Замазій, С. М. Півень [та ін.] // Науковий вісник ветеринарної медицини Білоцерківського НАУ. – 2012. – Вип. 10 (99). – С. 45–48.